

УДК 378.147.091.31

М. І. Паласюк, канд. філос. наук, доц.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

M. I. Palasiuk, Ph.D, Assoc. Prof.

CHALLENGES OF COMPETENCE-BASED APPROACH IMPLEMENTATION WHILE TRAINING SPECIALISTS IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

У сучасному світі освіта є одним із головних ресурсів сталого розвитку суспільства, а для кожної людини зокрема – це джерело соціальної та професійної самореалізації. У процесі просування до інформаційного суспільства – суспільства, що ґрунтується на знанні, змінюється розуміння ролі освіти і викладання. Їхнім завданням є гарантування загального неперервного доступу до освіти з метою отримання і оновлення компетентностей, необхідних для життєдіяльності в нових умовах.

Для успішної професійної діяльності сьогодні важливими є не розрізнені знання, а узагальнені вміння, які проявляються в здатності вирішувати життєві та професійні проблеми, здібності до іншомовного спілкування, підготовка в галузі інформаційних технологій тощо. Саме вони стали наріжним каменем компетентісної парадигми навчання, яка полягає у спрямованості педагогічного процесу на формування і розвиток ключових предметних та фахових компетентностей особистості і сприяє подоланню традиційних когнітивних орієнтацій професійної освіти, приводить до нового її змісту, методів і технологій.

Науковці європейських країн вважають, що набуття молоддю знань, умінь і навичок, спрямоване на вдосконалення їхньої компетентності, сприяє інтелектуальному й культурному розвитку особистості, формуванню в неї здатності швидко реагувати на запити часу.

Компетентісний підхід – це спрямованість педагогічного процесу на формування і розвиток ключових (базових, основних) і предметних компетентностей особистості. Результатом такого процесу буде сформована загальна компетентність людини, що є сукупністю ключових компетентностей, – інтегрована характеристика особистості. Використання означеного підходу сприяє подоланню традиційних когнітивних орієнтацій професійної освіти, приводить до нового її змісту, методів і технологій.

Визначальними категоріями компетентісного підходу є «компетенція» і «компетентність» у їхньому співвідношенні одна до одної. Узагальнюючи думки вчених щодо цієї проблеми, О.І. Гулай трактує компетенцію як ціль освітньої діяльності, а компетентність як міру, ступінь, повноту її досягнення конкретним суб'єктом освітньої діяльності [1].

Компетенція – сфера діяльності, значима для ефективної роботи організації, у якій індивід має виявити певні знання, уміння, поведінкові навички, гнучкі здібності і професійно важливі риси особистості. Компетентність – це: 1) ступінь вираженості наявного у людини професійного досвіду в рамках компетенції конкретної посади; 2) глибоке, доскональне знання своєї справи, сутності виконуваної роботи, способів і засобів досягнення поставлених цілей; 3) сукупність знань, що дозволяють професійно судити про щось; 4) риса особистості державного службовця, менеджера, спеціаліста, що полягає у здатності правильно оцінювати ситуацію, приймати правильні рішення і

досягати значимого результату; 5) наявність знань і досвіду, необхідних для ефективної діяльності в заданій предметній сфері.

Компетентнісний підхід в освіті пов'язаний з особистісно орієнтованим і діяльнісним підходами до навчання, оскільки ґрунтується на особистості студента та може бути реалізованим і перевіреном тільки в процесі виконання конкретним студентом певного комплексу дій. Він потребує трансформації змісту освіти, перетворення його з моделі, яка існує об'єктивно, для усіх студентів, на суб'єктивні надбання одного студента, які можна виміряти.

О. С. Заблоцька [2] наводить результати порівняльного аналізу компетентнісного підходу з традиційним та інноваційними (особистісно орієнтованим та діяльнісним) підходами до навчання. Компетентнісний підхід кардинально відрізняється від традиційного «знаннєвого» за функціями викладача та результатами навчання, у той же час він має багато спільних рис із особистісно орієнтованим та діяльнісним підходами.

Компетентнісний підхід акцентує увагу на результатах освіти, причому як результат освіти розглядається не сума засвоєної інформації, а здатність людини діяти у різних проблемних ситуаціях. Перспективність упровадження компетентнісного підходу полягає в тому, що він сприяє формуванню готовності випускника вищого навчального закладу до успішної діяльності в різних сферах, у тому числі і у володінні іноземними мовами. Погоджуємось з автором статті [3] в тому, що педагогічні основи, які традиційно використовуються в процесі викладання іноземних мов не сприяють розвитку іншомовної комунікативної компетентності на різних рівнях, не орієнтовані на формування мобільного спеціаліста, не спрямовані на мотивацію професійної самоосвіти особистості студента; не допомагають адаптації студентів до перманентно-змінних соціально-економічних умов ринку праці. Отже, виникає необхідність перегляду принципів навчання з дисципліни.

Компетентнісний підхід до вивчення іноземних мов розглядаємо як спосіб організації навчально-пізнавальної діяльності студента, що забезпечує засвоєння ним змісту навчання і тим самим досягнення цілей навчання при вирішенні певних проблемних завдань, адже головною метою навчання іноземних мов є формування комунікативної компетенції.

Таким чином, компетентнісний підхід базується на міждисциплінарних, інтегрованих вимогах до результату освітньої діяльності, визначає результативно-цільову спрямованість освіти, що, на нашу думку, є його безперечною перевагою над іншими традиційними та інноваційними підходами. Компетенція – це ціль освітньої діяльності, а компетентність – міра, ступінь, повнота її досягнення конкретним суб'єктом освітньої діяльності. Кінцевим результатом навчання є сформованість життєвих та професійними компетентностей людини, перенесення акцентів з рівня знань суб'єктів навчання на їх уміння використовувати інформацію для вирішення практичних проблем.

Література

1. Гулай О. І. Компетентнісний підхід як основа нової парадигми освіти / О. І. Гулай. // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. - 2009. - Вип. 2. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2009_2_7.
2. Заблоцька, О. С. Компетентнісний підхід як освітня інновація : порівняльний аналіз / О. С. Заблоцька // Вісник Житомирського державного університету. Випуск 40. – Серія : Педагогічні науки. – 2008. – С. 63–68.
3. Костюкова Т.А. Развитие иноязычной коммуникативной компетентности студентов неязыковых вузов: монография / Т.А.Костюкова, А.Л.Морозова. – Томск: Изд-во Томского политехнического университета, 2011. – 119 с